

Misli doradene (ne) samo za ekonomiste

Mate Babić*

Predgovor

Svijet ne počinje od nas. I prije nas je postojao, a postojat će i nakon nas.

Teško je tvrditi da nešto što smo rekli nije već rečeno i prije. I mudre izreke, barem njihov smisao, uglavnom već postoje negdje zapisane. Samo ih treba pronaći. To lijepo kaže Biblija na više mjesta. Navest ću samo riječi Propovjednika: »Ima li išta čemu bi se moglo reći: 'Gle ovo je novo!' Sve je već davno prije nas postojalo.« (Prop 1,10). »Prije svega drugoga bila je stvorena mudrost« (Sir 1,4). Mi u najboljem slučaju možemo već postojeće misli (iako toga nismo svjesni) doraditi i prilagoditi sadašnjemu trenutku. »Čuje li razborit čovjek mudru riječ, cijeni je i dometne još jednu« (Sir 21,15). Zato sam ovaj uradak i nazvao »misli doradene«. Budući da sam po struci ekonomist, namijenio sam ih prije svega ekonomistima. Ali ne samo njima, jer mislim da one mogu zanimati i druge ljude. Zato sam im dao gornji naslov. *Misli doradene (ne) samo za ekonomiste* objavljene su prvi put u časopisu *Ekonomist 2* (2001). Nakon toga, i druge misli su mi padale na pamet.

- Čovjek i magarac znaju više nego samo čovjek ili samo magarac. Magarac toga nije svjestan.
- Greshamov zakon (lošiji novac istiskuje bolji) vrijedi i u životu. Loši ljudi iz javnog života istiskuju one dobre.
- Vrijeme je najoskudnije dobro koje imamo. Zato je njegovo rasipanje nenadoknativ trošak.
- Upamtite poreznici! Oderete li ovcu jedanput, nikad je više nećete strići.
- Ne izlažite svoje vrline prevelikim vjetrovima. Otrest će im cvijet pa neće donijeti ploda.
- Poluistina je najopasnija laž. Njezina opasnost raste upravo proporcionalno s porastom odnosa istine i laži u njoj.
- Živi pravedno da bi mogao opraštati nepravde.

* Dr. sc. Mate Babić. Adresa: Jordanovac 113, 10000 Zagreb. E-pošta: mbabic@cfzg.hr

- Vlast ne može iskvariti čovjeka. Ako je vlast nekoga iskvarila, onda to nije bio čovjek.
- Naše potomstvo radije prihvaća naše novce, nego naše savjete.
- Predugo smo »ekonomski napredovali«. Rezultati pokazuju da smo otišli predaleko, ali u krivom smjeru.
- I magarac može sudjelovati na simpoziju. Nitko ga neće primijetiti dok ne zareve.
- Kad izgubimo, kažemo da je protivnik bio dobar, a ne da smo mi bili loši.
- Zatvorili smo ih nekoliko zbog nepoštenja u procesu privatizacije. Zato da pokažemo da su oni kriminalci ili da pokažemo da su drugi poštenu?
- Oni koji su lako kupili zemlju lako će je i prodati, samo ako nadu dobrog kupca.
- Kaniš li se zaljubiti na prvi pogled, najprije otidi dobromu okulistu.
- Razvoj će se povećavati upravo proporcionalno ograničavanju moći ograničenih.
- Hrvatskoj bi bilo puno bolje kad bi trud oko donošenja novih zakona bio usmjeren u njihovu primjenu.
- Možda je on najveći Hrvat, ali Hrvatska je veća od njega.
- I najelegantniju teoriju može pobiti najprostija činjenica!
- Kad pravda zakasni, nepravda je već stigla.
- Put u pakao ne treba popravljati.
- Vođe narodu okreću leđa. Jesu li naši političari vođe?
- Ako sadašnjost potrošimo na rasprave o prošlosti, izgubit ćemo budućnost.
- Ako ne promišljamo našu budućnost, pitanje je hoćemo li je uopće imati.
- Ovogodišnja žetva rezultat je prošlogodišnje sjetve. Želimo li dogodine žeti, moramo ove godine sijati. Zato uvjete otkupa poljoprivrednicima odredimo u doba sjetve.
- Hrvatskoj treba služiti, a ne služiti se Hrvatskom.
- Poglavar ne laska nikomu, njemu laskaju svi.
- Sudeći prema broju obraćenika u Hrvatskoj, put do Damaska jako je dug.
- Svaki sporazum između agresora i žrtve na štetu je žrtve.
- Komu je brz jezik, tomu je spor mozak.
- Privremeni stanovnici Remetinca osnovat će Stranku poštenih namjera.
- Taština je varka. Kad prestanemo varati sebe, varamo druge.
- Kad bi se stvarno činilo »zub za zub«, tko bi namaknuo toliko umjetnih zubala?
- Ima li svaka savjest svoje talište?
- Ne lažite neprestano jer će vam prestati vjerovati.
- Od prevelike buke ne čuje se razum.
- Zakoni ne mijenjaju ljude. Ljudi mijenjaju zakone.
- Tamo gdje nerad nije grijeh, najmanje griješe oni koji ništa ne rade.

- Odluke donosite polako, ali ih ostvarujte brzo.
- Budite sluge svojih dužnosti, a gospodari svojih slabosti.
- Vi glasujte, mi ćemo birati!
- Mi ćemo odrediti kandidate, vi ih birajte!
- Pas laje na poštara, a ne na pošiljatelja!
- Od ovisnih ljudi ne možeš očekivati neovisno mišljenje.
- Prije nego odlučimo požuriti, provjerimo krećemo li se u pravom smjeru.
- Da bi upravljao automobilom, treba položiti odgovarajući ispit. A da bi upravljao državom?
- Uvijek se zahvali. To se isplati, jer svaka zahvala povećava tvoje potraživanje, a ničije dugovanje.
- Ne zavidite novim bogatašima, jer ćete postati još siromašniji.
- Kad je privreda zdrava, ekonomisti mogu ići na fešte!
- Neće privreda postati nestabilna zato što raste. Naprotiv, nestabilna je ona privreda koja ne raste, nego stagnira. Privredni rast je uvjet dugoročne privredne stabilnosti!
- Nije dobro govoriti loše o dobrima.
- U ime pravde počinjene su najveće nepravde.
- Znanost postaje znanošću tek onda kad odgovori na pitanje zašto. Odgovori na pitanje kako, koji se u ekonomiji vrlo često daju zbog razvoja ekonomije i računalne tehnologije, ne razvijaju ekonomsku znanost ako odgovori na pitanje kako ne vode k odgovoru na pitanje zašto.
- Svakog dana učim ekonomiju da bih je mogao predavati studentima.
- Mirotvorci umiru od nasilnika.
- Nabacivali su se blatom na me. Uprljali su me. Ali nisam postao blato. Ostali smo različiti.
- Pomodne ekonomske teorije imaju rok trajanja kao i konzerve.
- Planiraj budućnost: definiraj ciljeve, odredi im prioritete, ostvaruj ciljeve prema prioritetima u skladu s oskudnim sredstvima.
- Zakone moraju poštivati svi, osobito oni siromašniji.
- Nekažnjivo kršenje zakona proporcionalno je bogatstvu i političkomu utjecaju.
- Najlakše bi bilo napuniti državnu blagajnu tako da se uvede porez na samoljublje. I to progresivan.
- Zavidnima je uvijek loše kad je drugima dobro.
- Pohlepa nikad ne dosegne sreću.
- Okriviti drugoga znači izbjegavati vlastitu odgovornost.
- Zdrav siromah sretniji je od bolesnog bogataša.
- Doba zlatnog standarda dokinula je vladavina kapitala.
- Bilo bi puno manje nepravde kad bi se prestalo činiti nepravdu u ime pravde.
- Kad pravda zataji i zločinci postaju pravednici.

- Puno govori koji malo znade. To ne znači da onaj koji šuti puno znade.
- Pravednost i moć utjelovljeni su samo u znanju.
- Brbljavci često govore sve što znaju. To ne znači da znaju sve što govore.
- Nemoralni nemaju savjesti, a nesavjesni nemaju morala.
- Konsenzusom donesena odluka je ona koju su svi prihvatili, a u koju nitko ne vjeruje.
- Samo gospodari svojih želja mogu biti sluge svoje savjesti.
- Služiti svoju savjest znači gospodariti svojim slabostima.
- Najbolji savjetnik je iskustvo, naše ili tuđe. Naše je skuplje. Zato koristimo tuđe.
- Ništarija ne može postati netko, ako najprije ne prestane biti ništarija.
- Ljudi niskog morala postaju beskarakterni kad se domognu visokog položaja.
- Kako sam lijepo živio dok me nije snašla nesreća! A toga nisam bio svjestan.
- U trci za slavom ljudi često izgube sreću.
- Živjeti radi užitka ili uživati radi života?
- Gora je šutnja poštenih od galame nepoštenih.
- I dobro vino može se ukvasiti.
- Zarada je razlika između prihoda i rashoda. Prihodi su manje izvjesni. Zato držimo pod kontrolom rashode.
- Onaj tko pati od nesanice može zatvoriti oči, ali ne znači da će i zaspati.
- U mutnoj se vodi može loviti, ali se u njoj ne može ogledati.
- Govori političara su kao magla. Kad se magla digna vrijeme se proljepša.
- Od lošeg propovjednika zapamtimo samo amen.
- Kad bi se govori držali prije ručka, kraće bi trajali.
- Kratak govor duže se pamti.
- Zašto ideš glavom kroza zid? Izidi na vrata!
- Kad svrake zapjevaju, slavuji utihnu.
- Bolje je postiti prije fešte, nego nakon nje.
- Na mladima ostaje svijet. Ali i dugovi.
- Najviše prodaju znanje oni koji ga najmanje imaju.
- U obrani Hrvatske postojale su dvije vrste dragovoljaca: oni koji su je branili i oni koji su je prodavali.
- Cijena magarca opada s porastom broja magaraca među ljudima.
- Korumpiran političar postat će pošten kad svinja postane konj.
- Zašto cijenimo strane magarce više nego domaće? Pa i oni su magarci.
- I kad se proda strancu, magarac ostaje magarac.
- Ne će domaćeg magarca manje tovariti kad ga prodaju strancu.
- Sumnjam u teoriju evolucije. Majmun nikada neće postati čovjek, premda su mnogi ljudi postali majmuni.

- Da biste saznali svoje mane, pitajte prijatelje.
- Prije nego kažeš prijatelju da ima prljave ruke, operi svoje.
- Kad političari smatraju narod magarcem, svejedno im je tko ga jaše.
- Ljudi koji prodaju Hrvatsku imaju visoku cijenu, ali malu vrijednost.
- Nada je varljiva, ali je ipak pouzdanija od sreće, jer nada ostaje i kad nas sreća izda.
- U mnoštvu ljudi izgubi se čovjek, kao što se u globalizaciji izgubi mali narod.
- Ako je istinita izreka in vino veritas, onda su Dalmatinci veliki istinoljubci, rekao je Zagorac.
- Više radi na prosperitetu svojeg poduzeća, nego na upropaštavanju suparničkog.
- Bolje je strancima ne prodavati svoju zemlju, nego je od njih poslije otkupljivati.
- Zlato je i u blatu zlato, a blato je i na zlatu blato.
- Lošeg čovjeka ni dobro vino neće poboljšati.
- Obećanja političara su kao mjehurići od sapunice: bljesnu, odlete, prsnu i ne ostave ništa.
- Dug dugom otplaćivati znači ići od zla na gore.
- Pobjeda je dijete koje svatko želi posvojiti, a poraz je dijete kojeg se svi odriču.
- Magarci se prepiru tko je koga naučio revati.
- Grijehe političara ispašta narod.
- U demokraciji svatko ima pravo izabrati najgore. Ako nema demokracije nema ni izbora.
- Što je gore? Pravo na izbor najgorega ili nepostojanje prava izbora?
- Zemlja koju vode političari, a ne državnici, nema dobre dugoročne izgleda.
- Oni koji malo znaju hvastaju se svojim (ne)znanjem.
- Ljudi se često hvale svojom ludošću.
- Lošim programom ni dobra Vlada ne može dobro voditi zemlju. Loša vlada to ne može ni dobrim programom.
- Ako je za svaki naš neuspjeh kriva sudbina, tko je zaslužan za naše uspjehe?
- U ovoj ludnici svatko misli da je pametan.
- »Slijepci su bili u svome neznanju, jer trošiti s mjerom ne bjehu u stanju« (Pakao IV. Krug VII. 40–42). Je li Dante govorio o našim političarima?
- Potpuna nezavisnost centralne banke ne garantira ekonomsku stabilnost.
- Zadovoljniji su ljudi koji imaju niži standard, ali vjeruju u njegovo povećanje, nego oni s visokim standardom koji su izgubili vjeru u daljnji razvoj.

- Neki političari ulaze u povijest na kredit. Buduće generacije pamtit će ih dokle god budu otplaćivale te kredite.
- Dobar voda slijedi interes naroda.
- Bolje je imati čistu savjest nego pun džep.
- Stroj za raščišćavanje korupcije zaglavio se u glibu korupcije državnih dužnosnika.
- Novac treba ušutkati, jer kad novac govori istina šuti.
- Sloboda govora je pravo da se ljudima kaže istina i onda kad je oni ne žele čuti.
- Kad bi naši političari poštivali dvije zapovijedi: ne kradi i ne laži, na Markovu trgu ne bi bilo gužve.
- Kad upadneš u nevolje mnogi će te tješiti, ali malo njih će ti pomoći.
- Vrijedi li užitek grižnje savjesti?
- Smeće ostaje smeće čak i kad naraste više od nebodera.
- Na putu u budućnost lučonoše trebaju ići prvi.
- Kad je loše sudstvo, nijedna vlast nije dobra.
- Bez hoću nema mogu.
- Ne vodi vraga u kuću jer će ti u njoj napraviti pakao.
- Onaj koji nema mjere, nikad nije zadovoljan.
- Ne treba izbjegavati neizbježno. Treba se s njim suočiti pa će šteta biti manja.
- Pošteni političari su manji lupeži od ostalih.
- Poštenje je kao nevinost. Jednom izgubljeno, zauvijek izgubljeno.
- Više cijenimo ono za čim žudimo, nego ono što smo dobili.
- Kad bi bila istina da čitanje kvari vid, nepismeni ne bi trebali okulistu. A oni najlošije vide.
- Bogataši ne bi bili filantropi da nije straha Božjega.
- Voćka najprije izgubi cvijet da bi donijela plod.
- Osobe čije su ambicije veće od njihova talenta ne trpe talentirane ljude. Njihova je antipatija prema talentiranima proporcionalna jazu između njihovih ambicija i talenta.
- Put do bogatstva nije popločan dobrim namjerama.
- Obuzdajte svoju požudu. Neobuzdana požuda rada pohlepu. Pohlepa rada naviku. Navika rada ovisnost.
- U svojem dodvoravanju političarima novinari često hvale vrline političara koje on nema. Ali se političari brzo uobrazе misleći da imaju vrline koje su im novinari pripisali. Zato je utjecaj novinara na politiku velik.
- Mi jesmo ponizni, ali ne želimo biti ponižavani.
- Što je želja manje jasna, to je intenzivnija. Zato pokušajte dobro razumjeti što želite, pa će vam se intenzitet želje smanjiti.
- Kad nam se ne ostvari želja, nesretni smo. Ali nemojmo biti sigurni da ćemo biti sretni kad nam se želja ostvari.

- U raspravi prihvaćajte sve argumente protivnika, ali se borite da zaključak bude vaš.
- Moral i pokvarenost ne mogu stanovati zajedno.
- Živjeti moralno znači živjeti dugo. Čak i kad vam život kratko traje.
- Život je posljednje što želimo izgubiti, jer je to prvo što smo dobili na ovom svijetu.
- Život traje određeno vrijeme. Zato gubiti vrijeme znači gubiti dio života.
- Naš život ima onoliko smisla koliko mu ga mi dademo.
- Što se život više približava svojem kraju, godine postaju sve kraće, a kilometri sve duži.
- Život uvijek završava smrću. Znači li to da je cilj života smrt?
- Čovjek je razumna životinja. Što ima više razuma, više je čovjek. A kad izgubi razum, postaje životinja.
- Što je društvo zdravije, to su manje potrebe njegova liječenja.
- Društvo vrijedi onoliko koliko vrijedi čovjek u tom društvu.
- Kad bi se prestalo činiti nepravdu u ime pravde, bilo bi puno manje nepravde.
- Teško pravednicima kad zločinci postanu izvršitelji pravde.
- Ako sudimo čovjeka po onom što zna, mnogi će biti oslobođeni zbog nedostatka dokaza.
- Zašto toliko povike na sudove. Nisu korumpirani sudovi nego sudci.
- Što je gore? Kad mudar šuti ili kad budala govori?
- Teško zemlji u kojoj su poštteni suviše pasivni, a nepoštteni uvijek aktivni.
- Lakše je osnovati poduzeće, nego ga uspješno voditi.
- Čovjek ima dar pamćenja i dar zaboravljanja. S godinama se dar pamćenja smanjuje, a dar zaboravljanja povećava. Dok je dar pamćenja veći od dara zaboravljanja, čovjek je mlad.
- Živjeti po moralnim načelima nije lako ,ali je to jedini put istinskoj sreći.
- Kad upoznaš ono najgore, onda shvatiš da ti je bilo dobro i kad ti je bilo loše.
- Epidemija gripe izaziva veliku uznemirenost i punu mobilizaciju za borbu protiv nje. A epidemija nemorala?
- Često nam nešto daje više zadovoljstva dok to želimo, nego kad to dobijemo.
- Ekonomska analiza je kao anatomija. Ona secira, a ne liječi. A možete li zamisliti liječnika bez znanja iz anatomije.
- Kad bi se radilo samo jezikom, Hrvati bi bili jako produktivni.
- Najteže je pametnima koji znaju što se događa i kakve će to posljedice imati, a ne mogu ništa poduzeti.
- Mudrost čini puninu čovjeka, a taština njegovu ispraznost. Zato su mudrost i taština obrnuto proporcionalni. Što čovjek ima više taštine, to ima manje mudrosti.

- Ne miješajte kvasinu s vinom. Vino ne će popraviti kvasinu, ali će kvasina pokvariti vino.
- Kad postavite kontrolore, morate odrediti i tko će kontrolirati kontrolore.
- Ako mislite da je svaki idiot bolji od vas, onda ste vi veliki idiot.
- Predizborne parole (slogani) nisu rješenja problema.
- Ako ekonomskom problemu promijenite ime, niste ga riješili.
- U otvoreno društvo mnogi bacaju svakakvo smeće.
- Bez dobrih pitanja nema dobrih odgovora.
- Sve uživajte s mjerom. Pretjerani užitak može rezultirati patnjom.
- Metodologija je ono što znanstveni rad čini posebnim.
- Ako moralni ljudi smatraju da je politika nemoralna i da je baviti se politikom nemoralno, onda moraju biti svjesni da će državom upravljati nemoralni.
- Čudna je promjena moralnih standarda u današnjem društvu. Pošteni ljudi srame se svoje imovine, a lupeži smatraju da su pošteno stekli ono što su ukrali.
- Bolje je na funkciju postaviti sposobnog čovjeka nego podobnog magarca.
- Razmišljajte o prošlosti, ali mislite na budućnost.
- Mnogi su svoje hrvatstvo skupo platili, ali su ga mnogi i dobro naplatili.
- Mozak je veći od jezika, ali je jezik teži.
- Svima nama dan je određen vremenski put koji trebamo proći kroz život. To je trajanje našeg života. Zato je vrijeme najoskudniji resurs s kojim raspolazemo.
- Kad se osvrnemo unatrag, vidimo prošlost. Ako pogledamo naprijed, vidimo budućnost. A sadašnjost je tako brzoprolazna da je i ne primijetimo.
- Prema kršćanskoj doktrini griješiti se može mišlju, riječju, djelom i propustom. Grijech propustom ekonomisti zovu oportunitetni trošak.
- Bolje je imati čistu savjest, nego pun džep novaca.
- Kad trčite za novcem, pazite da ne upadnete u govna.
- Kad bih sve znao, kad bih sve razumio i kad bih sve mogao, što bih učinio? Zahvalio bih Bogu.
- Na mrtvaca navale tonu betona i kažu: »Laka mu zemlja.«
- Gubitak nas čini više nesretnima, nego što nam dobitak povećava sreću.
- Svaki skok u vis završi na zemlji.
- Egocentričan čovjek misli da je on centar koordinatnog sustava. A taj označavamo s nulom.
- Za političare je važnija percepcija o njima kakvi su, nego kakvi doista jesu.
- Što su nas više tjerali na bratstvo i jedinstvo, to smo postajali manje jedinstveni.
- Kaos je tranzicija iz socijalizma u kapitalizam.

- U predizbornoj kampanji političari obećavaju bogatima da će ih zaštititi od siromašnih ako im dadu novac za financiranje kampanje, a siromašnima da će ih zaštititi od bogatih ako im dadu svoje glasove.
- Bolje pametan na čelu budala, nego budala na čelu pametnih.
- Najvažnije umijeće političara jest da rade, a ne naprave ništa. To je velika šteta za narod.
- Imati znanje, a ne imati moć isto je kao imati zube, a ne imati što jesti.
- Dobro je posjedovati novac, ali je loše biti posjedovan od novca.
- Domovina se srcem voli, ali se razumom vodi.
- Okus vlasti otvara apetite. Ako oni koji imaju vlast nemaju moralnih stepena, njihovi apetiti za materijalnim dobrima rastu. Da bi ih zadovoljili, oni gomilaju bogatstvo.
- Onaj tko koristi više riječi nego je potrebno, želi reći više nego zna.
- Otvori oči, a zatvori usta. Više ćeš naučiti.
- Neznanje mu je udarilo u glavu!
- Nitko od vas ne može učiniti idiota, ako vi to ne dopustite.
- Uspjeh u poslu više ovisi o sposobnosti da odigramo dobro s lošim kartama, nego o čekanju da dobijemo dobre.
- Nesporazumi se rješavaju raspravom, svadom ili tučnjavom. U raspravi se koriste argumenti, u svađi uvrede, a u tučnjavi udarci.
- Putova za pakao ima puno, a za raj samo jedan. I taj je neudoban.
- Nema tako loše ekonomske situacije koju loša vlada ne može učiniti još gorom.
- Komu je novac životni cilj, uvijek trči za njim dok ne upadne u govna.
- Bog je čovjeku dao dva uha i dva oka, a samo jedan jezik. Zato čovjek treba dvostruko više gledati i slušati nego govoriti.
- Poniznost je vrlina. Zato je grijeh ponižavati ponizne.
- Naučite djecu da se služe Internetom. Ali tek nakon što ste ih naučili razmišljati.
- Čovjeku koji me prevario ne trebam više vjerovati. Ali to ne znači da ne trebam vjerovati ljudima.
- Zараđuj koliko možeš, troši koliko imaš.
- Riječ moral nema množinu.
- U svijetu gdje prevladava zlo mudrost se sastoji ne samo u razlikovanju dobra od zla, nego i u razlikovanju manjeg zla od većeg.
- Mudar političar prije donošenja odluke traži savjet i od pristaša i od opozicije.
- Mudrost nije monopol jednog pojedinca, pa bio on i diktator.
- Magarac može predavati samo revanje.
- Iz braka između oholosti i lakomosti rađa se samo kriminal.
- Odgovornost za pogreške obrnuto je proporcionalna njihovom broju.
- Na udicu laskanja love se tašti.

- Kad se netko previše klanja, nismo sigurni želi li on sagnuti glavu ili istaknuti guzicu.
- Teško društvu u kojem je pravda kao bludnica koja se daje za novac.
- Pravda bježi iz zemlje u kojoj je pravosudne institucije ne žele udomiti.
- Najviše prodaju pamet oni koji je najmanje imaju.
- Smrt je skuplja od svega. Plaćamo je životom.
- Između sreće i bogatstva izaberi sreću. Jer ako budeš imao sreće, steći ćeš i bogatstvo, ali bogatstvo ti neće osigurati sreću.